Oponentský posudek na diplomovou práci Olgy Hereinové Vlastní próza s autorským komentářem

Předkládaná práce patří do volné série vlastních literárních pokusů s autorským komentářem, obhajovaných jako specifický typ diplomové práce; důraz přitom není prioritně položen na kvalitu vlastního slovesného výkonu, nýbrž na promyšlenost a hloubku jeho teoretické reflexe. Dosavadní zkušenosti ukazují, že tento pohled na literární dílo z netradičního, autorského zorného úhlu je mimořádně účinným způsobem aplikace literárněvědných poznatků, získaných v průběhu studia; diplomová práce Olgy Hereinové tuto zkušenost potvrzuje.

Vzhledem k tomu, že předmětem obhajoby bude z výše naznačených důvodů zejména diplomantčina reflexe nabyté autorské zkušenosti, měl by se oponentský posudek soustředit zejména na ni. Přesto se chci vyjádřit i k vlastnímu beletristickému výkonu, k němuž jsem, přiznám se, shovívavější než oba autoři přiložených recenzí.

Oceňuji na něm zejména skutečnost, že nejde o formální literátskou exhibici, jak se u prací tohoto typu někdy stává, nýbrž o plod autorčiny potřeby vypsat se z důležitého osobního zážitku, nad nímž je však schopna udržet patřičný nadhled. Neutápí se v sebelítosti, ani nedělá silácká gesta, snaží se situaci, jíž prošla, věcně popsat a porozumět jí. Nezastírám, že mému čtenářskému vkusu tato poloha vyhovuje podstatně více než přímočará moralita, kterou měla zřejmě původně na mysli. V této podobě je pro mne text zajímavým průhledem do životního stylu dnešní mladé generace, o níž si my coby generace jejich rodičů a učitelů nezřídka myslíme, že mají život podstatně lehčí, než jsme měli v jejich věku my; text Hereinové podobně jako jiné generační výpovědi ukazuje, jak je tento názor mylný, neboť nové možnosti vytvářejí nové problémy (např. rozhodnutí, s kým, a zda vůbec založit rodinu, či alespoň trvalý vztah, jež je jedním z ústředních témat předkládaného emailového románu).

Nápad s oživením epistolárního žánru prostřednictvím moderního způsobu komunikace je bez nadsázky výtečný a byl by ke cti i zkušenému romanopisci Vieweghova formátu. To, co se diplomantce jevilo jako největší potíž zvoleného formátu, totiž nemožnost explicitně vyjevit autorské stanovisko, považuji naopak za jeho přednost, mistry tohoto žánru ostatně hojně využívanou. Próza v dopisech však odjakživa chce kus poctivého řemesla, jež nespočívá jen v důmyslnosti, s jakou autor navozuje a zároveň překlenuje slepé skvrny fikčního světa a zrcadlí jednotlivá hlediska v sobě navzájem (tyto aspekty obsahové výstavby textu zvládla Hereinová na začátečnici velmi slušně), ale také v pečlivém odstínění způsobu vyjadřování jednotlivých pisatelů. A zde už, jak svorně zkonstatovali oba recenzenti, k nimž se bohužel musím připojit, zůstala autorka svému textu mnohé dlužna. Nemyslím si přitom, že by toho nebyla schopna, spíš za tím spatřuji nedostatek času a snad i ochoty tuto stránku textu patřičně propracovat. Z obsahového hlediska přitom rozdíly v komunikaci mezi kamarádkami, kamarády-muži a potenciálními milenci víceméně dodržuje (dokáže šikovně vystihnout typická témata takovéto komunikace, způsob jejich podání i celkový tón), avšak z jazykového hlediska s jejím odstíněním nijak nepracuje. Přinejmenším měla zauvažovat o tom, zda Danku, kterou umístila do

Opavy, obdařit nějakými regionálními (severomoravskými) rysy vyjadřování; možná je emailová komunikace skutečně tak unifikovaná, že se v ní krajová specifičnost, patrná v ústním projevu, nijak neprojevuje, ale myslím, že v reflexi mělo být toto téma pojednáno.

Nyní k vlastnímu komentáři, jenž by měl být hlavním předmětem mého posouzení i následující obhajoby. Jeho styl je sice poněkud esejistický, avšak nevnímám to jako problém, neboť zásadní je pro mě obsahová a kompoziční rovina komentáře, a ta zcela odpovídá normám odborného pojednání: je promyšlená, dobře strukturovaná a trefně pojmenovává všechny zásadní problémy, jež před autorkou při psaní jejího beletristického pokusu vyvstaly, nebo alespoň podstatnou většinu z nich. Jedinou výtku mám vůči četným chybám a překlepům; pakliže v beletristické části diplomové práce byly zdůvodnitelné snahou o autenticitu (vzhledem k nedůslednosti v jejich rozmístění se však obávám, že jejich skutečným důvodem nebyl ani tak autorský záměr, jako spíš nedostatečná korektura napsaného textu), v komentáři k ní jsou jen a jen projevem nedbalosti a zbytečně kazí celkový dobrý dojem z práce.

Z komentáře je zřejmé, že pro autorku byl tento typ diplomové práce neobyčejně přínosný. Prostřednictvím vlastní beletristické kreace si velmi dobře uvědomila mnohé z tvůrčího procesu, jehož výsledky byla až dosud zvyklá vnímat z pozice čtenáře jako neměnnou danost, nikoli jako důsledek celého řetězce autorských voleb. Jsem přesvědčena, že toto poznání podstatně posílilo její interpretační kompetence i empatii vůči procesu umělecké tvorby, a tím i její kompetence didaktické. A v neposlední řadě, jak sama přiznává, jistě přispěje ke zkvalitnění její překladatelské činnosti. To všechno je jednoznačným argumentem pro užitečnost diplomových prací tohoto typu.

Diplomovou práci Olgy Hereinové plně doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat známkou výborně.

V Praze, 2. ledna 2011 prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.